

ДНПБ України ; редкол.: П. І. Рогова (гол.), К. Т. Селіверстова (заст. гол.) [та ін.]. – К. : Вірій, 2006. – С. 146–157.

12. Руснак, І. Розвиток українського шкільництва в Канаді (кінець ХІХ–ХХ століття) / І. Руснак. – Чернівці : Рута, 2000. – 364 с.

13. Словник книгознавчих термінів / В. Я. Буран, В. М. Медведєва, Г. І. Ковальчук, М. І. Сенченко. – К. : Арапта, 2003. – 160 с.

Т. В. Лога

Коллекции выдающихся деятелей украинской диаспоры Ивана Боднарчука и Тараса Гунчака в фонде Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского

В статье проанализированы этапы формирования и содержание коллекций выдающихся деятелей украинской диаспоры Тараса Гунчака и Ивана Боднарчука. Определены основные направления работы по сохранению и популяризации указанных коллекций.

Ключевые слова: коллекция, паспорт коллекции, диаспора, издания украинской диаспоры, библиотечный фонд, Тарас Гунчак, Иван Боднарчук, Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского.

T. V. Loga

The Collections of Famous Figures of the Ukrainian Diaspora Ivan Bodnarchuk and Taras Hunchak in the Fund of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

The stages of forming and the content of the collections of famous figures of the Ukrainian Diaspora Taras Hunchak and Ivan Bodnarchuk are analyzed. The main directions of work on storage and popularization of the collections are defined.

Keywords: collection, certificate of collection, diaspora, editions of the Ukrainian Diaspora, library fund, Taras Hunchak, Ivan Bodnarchuk, the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine.

УДК 028.5"20"

А. М. Фасоля,

*канд. пед. наук, старш. наук. співроб.
Інституту педагогіки НАПН України*

МОДЕЛЬ ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ У ХХІ СТОЛІТТІ

Проаналізовано проблему кризи читання в сучасному суспільстві та охарактеризовано причини її виникнення. Розглянуто погляди науковців на дитяче читання. Запропоновано концептуальні шляхи вирішення проблеми нечитання дітей та молоді на основі змін у діяльності школи і бібліотеки.

Ключові слова: *проблема читання, дитяче читання, учень–читач, література, модель читання, соціологічне дослідження.*

Постановка проблеми. Криза читання/нечитання – одна з найгостріших у сучасному соціумі. Світ б'є тривогу: виростають нечитаючі покоління, настає «епоха нечитання». «Криза... сьогодні досягла критичної відмітки, за якою починається деградація нації... Нечитаюча дитина – це не тільки серйозна перепона в становленні особистості, це і великий ризик для суспільства – ризик поповнення групи людей з агресивною поведінкою, атрофованою здатністю до співчуття, зниженою можливістю до соціальної адаптації» [10].

Саме тому в багатьох країнах ухвалюються національні й регіональні програми підтримки та розвитку читання: «Культурний рюкзак» у Норвегії, «Велике читання» у США, «Читання» у Російській Федерації. До аналізу проблеми і пошуку виходу з кризи долучаються філософи, психологи, соціологи, працівники бібліотек і, звичайно, учителі, вчені. 2003–2012 р. оголошені ООН десятиліттям грамотності. З ініціативи Форуму видавців, що діє в Україні (президент Олександра Коваль), розроблено проект «Програми підтримки та розвитку читання в Україні». В останні роки проведено низку загальноукраїнських акцій («Відомі українці читають дітям»), фестиваль дитячого читання «Книгоманія», науково-практичну конференцію «Дитина читає...», започатковано Всеукраїнський конкурс «Кращий читач року». Значну роботу проводить Центр дитячого читання (м. Львів).

До пропаганди читання активно долучаються дитячі та юнацькі бібліотеки. Реалізуються тематичні програми, здійснено низку соціологічних досліджень: «Українська художня література в читанні дітей – учнів 5–9 класів» (Національна бібліотека України для дітей), «Шкільна програма і запити читачів» (Запорізька обласна дитяча бібліотека), «Українська книга в читанні читачів–дітей 1–9 класів» (Хмельницька ОДБ) та інші.

Щоб проаналізувати фактори, які зумовлюють зниження інтересу до читання, слід зосередити увагу на аспектах роботи дітей із художнім текстом, проаналізувати, якою була модель дитячого читання, що побутувала майже сотню років, коли репертуар читання відзначвся жанровою і тематичною

різноманітністю, високою якістю – це, так званий, «золотий період» вітчизняної та світової дитячої класики. У дітей був «літературний герой».

Аналіз наукових досліджень. Колишню читацьку традицію вивчає Г. Трохименко, називаючи її літературно-центристською [9]. В. Чудінова у контексті зазначеної нами тематики розглядає модель «літературної соціалізації» особистості [11]. На перевантаження шкільних програм, а звідси – відсутність вільного часу для читання та відсутність комплексної програми розвитку читацької культури особистості вказує О. Ісаєва [3]. Про відсутність необхідних нових підходів до викладання літератури в сучасних умовах стрімкого розвитку мультимедійності пише Л. Сімакова [7].

Мета статті – розглянути погляди науковців на дитяче читання та запропонувати концептуальні шляхи вирішення проблеми нечитання дітей та молоді на основі змін у діяльності школи й бібліотеки.

Основна частина. У XXI ст. змінюються практично всі характеристики дитячого читання: статус, тривалість, характер, репертуар, мотиви та стимули, улюблені твори, джерела отримання друкованої продукції, способи роботи з книгою тощо. Нині читання набуло нових рис.

Статистика свідчить про зниження престижу та зацікавленості читанням. Це – загальносвітова тенденція, яку підтверджують дані російських і українських соціологічних досліджень. Читання у структурі дозвілля молоді займає сьогодні 4–6 місце [2]. Причина очевидна та зрозуміла: на ринку інформаційних послуг у книги з'явилися потужні конкуренти – телебачення, інформаційно-комп'ютерні технології. Дані соціологічного опитування, проведеного в 2009 р. Інститутом соціальних досліджень (Україна), свідчать, що 53 % із 1500 опитаних учнів та студентів (середній вік – 16 років) про новини дізнавалися з Інтернету, 15 % зазначили, що вони швидше будуть шукати книгу в мережі, аніж підуть до книжкових крамниць, 12 % знаходять інформацію в Інтернеті [1].

Вплив ІКТ проявляється в таких аспектах:

1) дитина починає мислити стереотипами – як у рекламі, тиражованих низькопробних серіалах;

2) відбувається спрощення й огрубіння мовлення (діти не знайомляться з високоякісною класичною літературою, не засвоюють її лексики);

3) підвищується емоційний больовий поріг, тобто здатність реагувати на чужий біль, переживати і страждати (результат засилля на телеекранах бойовиків, сцен жорстокості);

4) під впливом частоті зміни інформації нових ознак набуває її сприйняття, яке стає поверховим і фрагментарним («кліповим», «мозаїчним»). Це відображається і на сприйнятті друкованого (особливо великих розмірів – роман, повість) тексту: підліткові важко сконцентруватися на ньому;

5) перевага на телеекрані певних жанрів – бойовики, фільми жахів, трилери, еротика, кінороман, фентезі – обумовлює мотивацію під час вибору репертуару читання. Тим більше, що і книгоринок активно «просуває» серед читачів подібну низькопробну продукцію.

Попри захоплення молоді ІКТ, у тому числі й читанням з екрана монітора, книга не втратила остаточно своїх позицій. Принаймні, так свідчать результати згаданого опитування. 82 % респондентів віддають перевагу читанню традиційної друкованої книги і лише 6 % – її електронній версії. Чверть респондентів регулярно купують книги і збирають домашню бібліотеку [1]. Та ж статистика свідчить, що сучасні діти все ж таки читають. Із опитаних у 2001 р. 594 учнів 4, 7 і 10-х класів (Російська Федерація) лише кожен десятий не читає жодних книг, окрім тих, що потрібні для виконання домашніх завдань (тобто читати не люблять). У третини інтерес до читання зберігся, але не вистачає часу, інша третина надає перевагу «легкому», розважальному читанню. Однак існують суттєві відмінності. Насамперед вікові: якщо тих, хто читає багато і любить це робити, серед учнів 4-х класів 43 %, то у 10-му їх – лише 17 % (часу прочитати щось «для задоволення» усе менше. Зрозуміло, не вистачає його, щоб поміркувати над прочитаним). Не люблять читати 8 % четвертокласників і 17 % старшокласників [11].

Ці дані співвідносні з результатами міжнародного дослідження читання PISA–2000: одним із улюблених занять назвали читання 42 % російських

школярів*, 57 % читають лише у пошуках потрібної інформації, не читають добровільно художньої літератури 13 %. Окрім того, 31 % респондентів зізналися, що їм важко дочитати книжку до кінця [11].

Аналіз результатів соціологічних досліджень засвідчує диспропорцію між обов'язковим (вимоги шкільної програми) і вільним (дозвіллевим, розважальним, за власним бажанням) читанням. Воно стає все більш прагматичним та інформаційним: читаю, щоб підготуватися до заліку (іспиту), знайти дані для написання реферату тощо. За даними соціологічних опитувань бібліотекарів, 80–90 % замовлень стосуються саме виконання вимог шкільної програми [9]. Внутрішні мотиви відіграють другорядну роль.

Те, що учень бодай щось читає, добре. Таким чином він усе ж одержує певну інформацію, окрім того, до читання книжки залучаються діти навіть із нечитаючих сімей. Науковці, зокрема Е. Огар вважає, що за цим криється серйозна небезпека: «якщо навчальне читання не є для дитини осмисленим, визначається лише метою «треба», а не «цікаво», якщо вона не бачить зв'язку між змістом книги, прочитаної для виконання домашнього завдання, і власними інтересами чи відомими їй людськими проблемами, воно перетворюється на «псевдочитання» – механічне вправляння без насолоди і внутрішнього задоволення. Більше того, воно шкодить читанню як такому, оскільки позбавляє його аури привабливості, унеможлиблює бажання дитини проводити з книжкою дозвілля» [6]. У такому випадку відсутнє одержання естетичної насолоди, що передбачає вміння уявляти, співпереживати, розуміти автора, текст і підтекст, роль художніх засобів тощо. Між тим, саме «дозвіллеве» читання сприяє освоєнню вітчизняної і світової культури, найбільше впливає на формування особистості, дає змогу «вибудувати власну індивідуальність... шляхом самоосвіти компенсувати недоліки й ущербність соціокультурного середовища» [11].

Досліджуючи проблему дитячого читання, доцільно зауважити насамперед про «вільне» читання, проаналізувати вплив шкільного читання на формування читацької культури в учнів. Попри прагматизацію й інформатизацію читання, на

---

* Україна у дослідженні участі не брала.

одному з перших місць стоїть бажання «одержати насолоду» від книги і «знайти щось для себе». Велику роль відіграє надання учням можливості хоча б певним чином задовольнити свої читацькі інтереси на уроках позакласного читання. Шлях до цього – урахування читацьких запитів. Зауважимо, що вони за останнє десятиліття не надто змінилися. Сьогоднішніх підлітків, як і їхніх однолітків кілька десятиліть тому, цікавлять твори про своїх ровесників, пригоди, фантастика, детектив, фентезі, комікси. Проте більш актуальними стали «дорослі» теми: статевих стосунків, наркотиків, алкоголізму, азартних ігор, сенсу життя, смерті, суїциду, насильства. «Глибина і серйозність зацікавлення цими проблемами, – зауважує Е. Огар, – вражають, руйнуються усі стереотипи про прийнятність того, про що можна розмовляти з дитиною» [6]. Зауважимо, що згадані теми стосуються смисловизначальних, буттєвих питань, тому слухним буде зауваження, що сучасний підліток відчуває гостру потребу в екзистенційній літературі, яка б «говорила» з ним на «дорослі теми» і «по-дорослому».

Якою мірою твори навчальної програми та їх шкільне прочитання задовольняють цю потребу? Відповідь на це питання залежить здебільшого від розуміння факту, що сучасний підліток не схожий на свого ровесника років двадцять чи навіть десять тому. З одного боку, йому притаманні риси відповідного віку: бажання зрозуміти себе, світ, себе у світі, пошуки ідеалу, абсолютизація певних рис і якостей та суперечності оцінок. Він сповнений прагнення самоствердження, наївний та вразливий, із хиткою самооцінкою й емоційною нестійкістю, категоричністю суджень та оцінок, чутливістю й сором'язливістю (часто у поєднанні з агресивністю). Результати проведеного на базі Центральної міської дитячої бібліотеки м. Львова соціологічного дослідження засвідчили, що більшість підлітків (40 %) зосереджені на особистих і родинних проблемах, стосунках із учителями (3 %) та усвідомлюють хибність позиції уникнення проблем. Водночас через доступність мережі Інтернет сучасний підліток включений у широке коло спілкування, для нього немає «закритих» тем, він вбирає інформацію, не володіючи достатнім чином критичним мисленням для її аналізу. Жорсткі (а часто і жорстокі) реалії сьогодення зробили його

прагматичним, часто прагнення ідеалу поєднується з нігілізмом. До того ж розмова про доросле, з одного боку, має відбуватися справді по-дорослому, бути позбавленою моралізаторства і повчань, з іншого – доступною мовою, але без спрощення і «розжовування». Прагнення все пояснити, з'ясувати (скажімо, у художньому творі) не лише позбавляють його таємничості, а й формують споживацьку позицію учня і, як слушно зауважує Г. Малик, із таких дітей виростають дорослі, котрі не в змозі збагнути текст, який пропонує гру, запрошує до снівтворчості [5].

Гендерні відмінності в читанні ще й досі не стали об'єктом прискіпливого наукового вивчення. У молодшій школі вони ще не надто помітні: усі діти із задоволенням читають книги О. Волкова, А. Ліндгрена, Дж. Роулінга, В. Нестайка. Але у міру дорослішання різниця у читацьких запитах стає більш помітною. У підлітковому віці хлопці читають переважно про спорт, техніку, пригоди, дівчата – романтичні історії про кохання. Але не «Євгенія Онегіна» чи «Анну Кареніну». Як стверджує Г. Трохименко, у 80–90 рр. ХХ ст. це були романи Ш. Бронте, Ж. Санд, М. Мітчелл, А. і С. Голон та інших. Сьогодні це книги серій «Романи для дівчат», «Улюблені книги дівчат» тощо [9]. У старшій школі різниця запитів знову меншає, але тепер уже через перевагу читання за шкільною програмою. Прикметною ознакою останніх десятиліть є популярність журналів (їх люблять читати до 40 % підлітків) та іншої періодики (здебільшого розважальної: кросворди тощо). Для молодших школярів – це комікси та дитячі журнали, у підлітків-хлопців і юнаків – спорт, техніка, у дівчат – жіноча проблематика.

Учені виокремлюють кілька факторів, котрі впливають на зміну моделі поведінки сучасних підлітків:

– *соціокультурне середовище* (вплив мас-медіа, інформаційно-комп'ютерних технологій, соціального та матеріального становища, доступність електронної художньої культури, можливість задоволення читацького попиту, у т. ч. через бібліотеки, наявність вільного часу);

- *шкільне навчання* (наявність читацького середовища, перевантаженість шкільних програм, відповідність методик навчання сучасним реаліям);
- *можливість доступу до бібліотек, кваліфікація бібліотечних працівників;*
- *вплив соціального становища і матеріального стану;*
- *регіональні відмінності.*

Аналіз вказує на наявність серйозних проблем у кожній зі сфер. Так, скажімо, падіння престижу читання можна вважати одним із результатів загальної ціннісної дезорієнтації соціуму. Прагнення книговидавців одержати надприбуток призвело до неможливості задоволення попиту на книгу через бібліотеки (за даними російських дослідників для дітей і підлітків цей показник становить лише 30–35 %, для дорослих – до 50 %) [11]. Свій «внесок» у проблему робить і школа: перевантаженість шкільних програм не залишає достатньо вільного часу для читання – орієнтація на одержання інформації формує в учня установку на когнітивне читання, тоді як смислове (діалогічне) читання залишається поза увагою школи (це особливо помітно порівняно з молодшою, де переважає «дозвілльєве» читання, і основною, а ще більше – старшою школою (перевага «ділового» читання). Застосовані методики читання не враховують реалій сьогодення.

Підсумовуючи вищезазначене, робимо такі **висновки**:

- 1) у XXI ст. змінилося ставлення молоді до книжки, яка сприймається тепер не як «підручник життя», а лише як одна зі складових медіа-комплексу – Інтернету, періодики, телебачення, радіо тощо;
- 2) з-поміж функцій читання – пізнавальної, розважальної, виховної, інформаційної, естетичної – пріоритетною сьогодні є інформаційна. Читання стало більш функціональним й утилітарним;
- 3) «модель читання» підлітка стає все більш схожою на «модель читання» дорослого: частина книг – для роботи (навчання), частина – для відпочинку (розваги). До того ж, з одного боку, все менше в колі читання молоді стає

літератури «для душі», самовиховання та самоосвіти, з іншого, навіть для відпочинку, все частіше перевага надається не книзі, а розважальній періодиці, Інтернету, телебаченню;

4) змінюється тематика читання (вона «дорослішає») і жанрові переваги (бойовики, фільми жахів, пригоди, жіночі романи тощо). Класична (якісна) література втрачає свої позиції, що впливає на формування моральних, естетичних цінностей підлітків, їхнє мовлення. Один із очевидних результатів цього – відсутність захоплення в сучасних підлітків літературними героями;

5) вплив мас-медіа на свідомість зумовлює таку характеристику сприймання тексту, як фрагментарність, що ускладнює опанування значних за обсягом творів – романів, повістей. Крім того, якщо читання якісної літератури потребує активності, уваги, докладання зусиль, то телебачення привчає підлітка до пасивного сприйняття інформації навіть під час перегляду кінофільму. Таким чином, «відлучений» від серйозного читання, підліток відвикає думати, бути активним;

б) перевантаженість шкільних програм і відсутність методик читання, які б ураховували реалії сьогодення. Сучасний підліток «загнаний» у глухий кут, він практично позбавлений вільного часу, аби прочитати «для себе» і, що вкрай важливо, не поспішаючи поміркувати над прочитаним. Шкільні методики читання пропагують нехудожній спосіб роботи з художнім текстом, спрямований переважно на логічне осмислення твору. Шкільне навчальне середовище не сприяє зацікавленню учня читанням;

7) бібліотеки не завжди у змозі (з різноманітних причин) задовольнити читацький попит і сприяти формуванню позитивного ставлення дитини до книжки.

Однак сьогодні обговорюємо лише *становлення* нової читацької моделі – суперечливого процесу, сповненого неоднозначні (пріоритет залишається за книгою на паперовому носії, високий відсоток тих, хто прагне знайти книгу для душі й відкрити з її допомогою щось у собі).

На думку А. Кобзаренко, хоча ми досі живемо в рамках старої літературної традиції, батьки, педагоги, бібліотекарі орієнтуються на стару літературну модель [4]. У кінцевому результаті маємо зрозуміти, що врахування цих змін – запорука пошуку виходу з читацької кризи.

Означимо кілька можливих шляхів розв'язання досліджуваної нами проблеми (кожен із яких потребує окремого обговорення).

1. Головною метою читання є допомога учневі в його саморозвитку, самореалізації, розумінні себе, світу, себе у світі.

2. Читання повинно приносити радість і задоволення. Розуміючи, що це – праця, яка потребує активності й наполегливості, маємо зважати на те, що лише емоційне позитивне ставлення до читання може стати основою звернення до книги і появи прагнення провести з книгою дозвілля. Відкривши для себе книгу як джерело задоволення, а згодом і відповідей на особистісні питання, учень потягнеться до читання. Лише за такої умови вчитель матиме змогу забезпечити естетичне проникнення у світ художнього твору.

Очевидно, саме з цих міркувань виходили російські фахівці, коли проголосили, що одна з головних цілей програми «Читання» – навчити дітей одержувати від читання радість: «Ненависне зробити привабливим, нелюбиме – улюбленим, зобов'язалівку перетворити в подарунок долі, навчальне заняття – у потребу душі...» [8].

3. Увага має зосереджуватися на естетичній функції тексту. Позбуваємося моралізаторства, нав'язування моральних оцінок художнього твору.

4. Відправною «точкою» на шляху учня до твору визначаємо його суб'єктний досвід, задіяння якого на всіх етапах читацької діяльності – передчитання, читання, післячитання – забезпечує основу для розвитку особистісних інтересів.

5. У пошуках нових підходів до читання застосовуємо із сучасні наукові досягнення феноменології, герменевтики, рецептивної естетики, методики. Тракуємо читання як співтворчість автора і читача. При цьому важливим є створення умов для власної творчості учня.

6. Реалізація вищезначеної мети потребує зосередження уваги на питаннях формування суб'єктності учня-читача, який: а) усвідомлює свою діяльність і обирає ціль читання залежно від особливостей тексту і поставлених завдань; б) знає свої особливості як читача і має сформований читацький ідеал, до якого прагне; в) володіє управлінським циклом (цілевизначення, планування, організація читацької діяльності, її рефлексія й оцінка); г) проявляє читацьку гнучкість, вносить, за потреби, зміни у заплановане; д) володіє різноманітними читацькими стратегіями і добирає їх залежно від цілей читання.

7. Ключовою ланкою, яка потребує уваги і докладання зусиль у формуванні читацьких умінь і прагнення до читання, має бути основна школа.

8. Шкільна програма з літератури не повинна містити надлишкових знань. Під час вивчення художніх творів учитель має враховувати не лише вікові й індивідуальні особливості учнів, а й психологію тексту, його сприймання, читацької діяльності. Важливою умовою забезпечення діалогічності уроку літератури є позиціонування вчителем себе насамперед як читача.

9. Потребує нагального вирішення проблема забезпечення психологічної і фахової готовності вчителя-словесника до роботи в нових умовах.

Змусити читати неможливо. Як не можна змусити любити. Розкрити чарівний світ книги, показати «секрети», яких не помічає ненавчене око, – ось завдання учителя-словесника і бібліотекаря. Працюючи над становленням учня-читача, шукаючи шляхи розв'язання посталих проблем, пам'ятаймо китайську мудрість: «Якщо ви заглядаєте на рік наперед – садіть рис. Якщо ви заглядаєте на 10 років уперед – садіть дерево. Якщо ви заглядаєте вперед на все життя – навчіть людину».

Маємо навчити дитину читати. Відновленню престижу книги сприятиме, перш за все, формування в дітей позиції, що читати й обговорювати в колі ровесників прочитане, бути начитаним – престижно. Виховувати в них поважне ставлення до книги, заохочувати відвідувати бібліотеку, обмінюватись літературою з домашньої книгозбірні.

Література

1. *Гордієнко, А.* Творчий бібліотечний трикутник: книга, читач і ... / Алла Гордієнко // Світ дит. б-к. – 2010. – № 4/5. – С. 11–14.
2. *Дзюба, Н.* Дитяче читання очима бібліотекаря [Електронний ресурс] / Наталія Дзюба // Світ дит. б-к : шокв. наук.-метод. журн. : [електрон. версія]. – Текст. дані. – 2003. – № 1. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=3582>. – Назва з екрана.
3. *Ісаєва, О. О.* Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури: монографія / О. О. Ісаєва. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 380 с.
4. *Кобзаренко, А.* Дитяче читання: феномен і традиції у ХХІ сторіччі [Електронний ресурс] / Анастасія Кобзаренко // Світ дит. б-к : шокв. наук.-метод. журн. : [електрон. версія]. – Текст. дані. – 2005. – № 4. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=3729>. – Назва з екрана.
5. *Малик, Г.* На захист дражнилок, страшилок, сварилок і мирилок / Г. Малик // Книжник-ревію. – 2007. – № 5. – С. 14–15.
6. *Огар, Е. І.* Особливості читацької поведінки сучасних підлітків [Електронний ресурс] / Е. І. Огар // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Соц. комунікації. Літературознавство. – Текст. дан. – Дніпропетровськ, 2008. – Вип. 1. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vdpu/Soc_komun/2008_1/20.html. – Назва з екрана.
7. *Симакова, Л.* Формирование интереса к чтению в интегрированных учебниках по литературе (основная школа) / Л. Симакова // Книжка. Твір. Читання. Дитячий дискурс : матеріали наук.-практ. конф. «Дитина читає...» (Львів, 8–10 травня 2008 р.). – К. ; Л., 2008. – С. 94–99.
8. *Тихомирова, И.* Наши дети стали ближе к книге / И. Тихомирова // Библиотечная газета. – 2002. – № 15. – С. 3.
9. *Трохименко, Г.* Інформаційний простір дитячої бібліотеки в контексті структурних змін мотивації дитячого читання / Галина Трохименко // Світ дит. б-к. – 2010. – № 4/5. – С. 44–46.
10. *Трохименко, Г.* Читання як нормативна основа соціальної поведінки дітей [Електронний ресурс] / Галина Трохименко, Роман Драган // Світ дит. б-к : шокв. наук.-метод. журн. : [електрон. версія]. – Текст. дані. – 2005. – № 4 (17). – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=3738>. – Назва з екрана.
11. *Чудинова, В.* Детское чтение в переходный период: социодинамика процессов трансформации / В. Чудинова // Homo legens-3 : сб. ст. : памяти Алексея Алексеевича Леонтьева (1936–2004) / ред. Б. В. Бирюков. – М. : Шк. б-ка, 2006. – С. 186–207.

А. Н. Фасоля

Модель детского чтения XXI столетия

Автор представляет актуальную проблему кризиса детского чтения в современном обществе и указывает его причины. Рассмотрены взгляды научных работников на детское чтение. Предложены концептуальные пути решения проблемы нечтения детей и молодежи на основе изменений в деятельности школы и библиотеки.

Ключевые слова: проблема чтения, детское чтение, ученик-читатель, литература, модель чтения, социологические исследования.

A. M. Fasolia

The Model of the XXI Century Children Reading

The author presents the urgent problem of children reading crisis in the modern society and points out its causes. Scientists' views on the children reading are considered. Conceptual ways to solve the problem of children and youth's non-reading on the basis of change in the school and library activities are suggested.

Keywords: problem of reading, children reading, pupil-reader, literature, model of reading, sociological research.